

Л.В. Жадан, В.П. Жадан

# СЛОВНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ЛЕКСИКИ



ТЕРНОПІЛЬ  
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

*Богдан*

УДК 81'371  
ББК 81.2-4  
Ж15

**Жадан Л.В., Жадан В.П.**

Ж15 Словник професійної лексики / Л.В. Жадан, В.П. Жадан. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2014. — 400 с.

**ISBN 978-966-10-2698-7**

“Словник професійної лексики” налічує приблизно 4000 слів-професіоналізмів, що охоплюють всі сфери робітничих професій.

Основна мета словника — дати коротке пояснення найчастіше вживаним професійних термінів.

Для учнів та вчителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв, колегіумів.

**УДК 81'371  
ББК 81.2-4**

*Охороняється законом про авторське право.  
Жодна частина цього видання не може бути відтворена  
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-2698-7

© Навчальна книга — Богдан, 2014

## Передмова

Реформування професійно-технічної освіти, створення професійних ліцеїв, коледжів вимагає нових підходів до викладання української мови та визначає особливу її роль у розвитку особистості. Без знання рідної мови сьогодні неможливо стати повноцінним громадянином, високоінтелектуальною людиною, кваліфікованим, конкурентноспроможним фахівцем у будь-якій галузі виробництва.

Допомогу у виробленні професійних навичок може надати пропонований “Словник професійної лексики”, який налічує приблизно 4000 слів-професіоналізмів і охоплює всі сфери виробництва.

Даний словник складається з двох частин: перша загальнозживана професійна лексика; друга — спеціальна професійна лексика. Загальнозживана професійна лексика забезпечує вивчення учнями професійної термінології, характерної для всіх робітничих спеціальностей. Спеціальна професійна лексика знайомить учнів із спеціальними термінами тої чи іншої галузі виробництва (радіоелектроніка, перукарська справа, підприємницька діяльність, легка та харчова промисловість тощо).

Автори словника намагалися подати в ньому виклад основних значень найчастіше зживаних слів конкретної галузі виробництва. Це стосується як слів іншомовного походження, так і суто українських.

“Словник професійної лексики” забезпечить збагачення словникового запасу учнів певної професії, підвищить рівень знань, надасть чіткості, правильності висловлювання, сприятиме розвитку високого рівня культури спілкування висококваліфікованого спеціаліста.

## Умовні скорочення

**А** — ампер

**А/см** — ампер-сантиметр

**АТП** — автотранспортне підприємство

**В** — вольт

**Гц** — герц

**год** — година

**г** — грам

**г/см** — грам/сантиметр

**див.** — дивись

**ЕОМ** — електрообчислювальна машина

**ЕРС** — електрорушійна сила

**КВ** — кіловольт

**км** — кілометр

**км/год** — кілометр/година

**ЛЕП** — лінія електропередач

**м** — метр

**мм** — міліметр

**н.е.** — нашої ери

**р.** — рік

**рр.** — роки

**см** — сантиметр

**см/м** — сантиметр/метр

**ст.** — століття

**тис.** — тисяча

**т** — тонна

**ЗАГАЛЬНОВЖИВАНА  
ПРОФЕСІЙНА ЛЕКСИКА**

---

# А

**Абстрагування** — мислене відокремлення істотних ознак предметів та явищ від неістотних, другорядних під час їхнього вивчення. Протилежним до абстрагування процесом є конкретизація.

**Абстракція** — форма відображення в людській свідомості предметів і явищ об'єктивної дійсності, мислене відсторонення від їхніх неістотних властивостей і виокремлення спільної ознаки, що характеризує певний клас предметів.

**Абулія** — нерішучість, безвілля.

**Автомат** — пристрій, що виконує певний процес без участі людини.

**Автоматизація дій** — 1. Процес вироблення форм діяльності, за яких відпадає необхідність у довільній формі (свідомій) регуляції певних дій; 2. Розвиток машинного виробництва, за якого функції керування й контролю, що раніше виконувала людина, виконують електронні прилади або автоматичні пристрої.

**Автоматизм** — дія, що виконується без контролю свідомості.

**Автоматика** — 1. Сукупність механізмів, пристроїв, що діють без безпосередньої участі людини. 2. Галузь науки і техніки, що вивчає автомати, які тісно пов'язані з технічною кібернетикою.

**Автоматична лінія** — система машин, які мають спільний механізм керування і у технологічній послідовності автоматично виконують всі або частину операцій із виготовлення виробів.

**Автоматична лінія, група (перезавантажувальна)** — автоматична лінія, яка використовується для виготовлення однотипних виробів порівняно широкою номенклатури.

**Автоматизована лінія спеціалізована** — лінія для виготовлення однотипних виробів, порівняно вузької номенклатури.

**Автоматичне керування** — керування початком, послідовністю й припиненням дії машин, апаратів, пристроїв тощо без безпосередньої участі людини.

# Л

**Ланка** — одна, дві або кілька деталей, що коротко скріплені між собою і не можуть рухатися відносно одна одної.

**Лапка** — основна робоча деталь швейної машини, яка притискує тканину до головної пластини та рейки.

**Лапка-запошивач** — пристосування, призначене для виконання запошивного шва при виготовленні білизни, спецодягу тощо.

**Лапка з пружинним бортиком** — пристрій, що застосовується для виконання оздоблювальних строчок, зшивних і настрочених швів при зшиванні рельєфів та прокладанні строчок, наприклад, по краю борта.

**Лацерна** — вид римського плаща, що з'явився наприкінці республіканського періоду і став звичайним верхнім чоловічим одягом багатой молоді, що в основі мав прямокутну форму із заокругленими внизу кутами.

**Лінійка-обкантивач** — інструмент, що застосовується для обкатування краю деталі тасьмою та виготовлення вішалок.

**Лінійка проста направляюча** — інструмент, що застосовується під час пошиття одягу і призначена для виконання строчок паралельно до краю деталі.

**Лінійка-рубильник** — інструмент, що застосовується для подвійного підгинання зрізу деталей виробу з шовкових, бавовняних та інших платтяних тканин.

# М

**Магерка** — головний убір феодальної верхівки Росії, поширений у XVII ст. серед молоді, з плоским високим наголовником із

дорогих узорчатих тканин, дещо розширений донизу, мала хутряні закоти з розрізом спереду, над якими прикріплювали аграф.

**Мантія** — своєрідний богослужбовий одяг напівкруглого крою, який накидали на плечі й застібали спереду.

**Масове виробництво** — виробництво, що забезпечує виготовлення значної кількості однотипних виробів, що передбачає розробку моделей різних за формою та силуетом з метою задоволення смаків широких верств споживачів.

**Масштабність** — співрозмірність форми одягу з її елементами у співвідношенні до людини та навколишнього середовища.

**Машина** — пристрій, створений та вдосконалюваний людиною для вивчення та застосування законів природи з метою полегшення фізичної праці, збільшення продуктивності.

**Мереживо** — ажурний узор, зроблений на місці висмикнутих із тканин ниток.

**Механізм** — дві або кілька з'єднаних між собою ланок, які не мають короткого кріплення і можуть здійснювати під дією прикладних сил певні цілеспрямовані рухи і приводять в дію основні робочі деталі швейної машини.

**Механізм кривошипно-шатунний** — механізм, призначений для перетворення оберткового руху на прямолінійний зворотно-поступальний рух у швейних машинках.

**Митра** — високий гарбузоподібний головний убір із золотої тканини на металевому каркасі для служителів церкви.

**Міткаль** — цупка бавовняна тканина Русі.

**Мода у костюмі** — образ, прийнятий більшістю людей, який у певний час набуває широкої популярності.

**Моделювання одягу** — один із видів декоративно-прикладного мистецтва.

**Моделювання творче** — власна розробка модельєром зовнішнього вигляду моделі, створення її композиції та готового зразка.

**Моделювання технічне** — процес розробки нових фасонів одягу за відомими малюнками або ілюстраціями моделей.



- Фікси** — десертний напій, основою якого є лимонний сік, цукор, до якого додають бренді або будь-який міцний алкогольний напій.
- Фламбірування** — підпал страви (обробка при відкритому полум'ї) після поливання її коньяком чи спиртом.
- Флеші** — молоді листочки на верхівках пагінців багаторічної чайної рослини.
- Фліп** — змішаний напій, до складу якого входить яйце, або один із дамських напоїв, який готують з свіжих яєць, фруктових сиропів, молока або вершків.

## Х

- Хайбол** — давній освіжаючий міцний напій, основою для якого є лимонад, содова або мінеральна вода, натуральний напій (горілка, коньяк, віскі) і сухі вина.
- Харчовий желатин** — продукт, отриманий виварюванням тваринної сполучної тканини, кісток, який освітлюють, висушують подрібнюють.

## Ч

- Чапати** — традиційні індійські млинці із борошна нижчого гатунку.

## Ш

**Шейкер** — інструмент для приготування і збивання коктейлів.

**Шеррі** — чарка для напоїв, ємністю 100–150 мл.

**Шутер** — чарка для напоїв ємністю 100–120 мл.

## Я

**Якість** — сукупність властивостей і характеристик продукції або послуг, які надають продукції або послугам здатності задовольняти обумовлені або передбачені потреби людства.



*Навчальне видання*

ЖАДАН Любов Василівна  
ЖАДАН Віктор Петрович

## ПРОФЕСІЙНА ЛЕКСИКА

Головний редактор *Богдан Будний*  
Редактор *Тетяна Риженко*  
Художник *Ростислав Крамар*  
Комп'ютерна верстка *Нелі Домарецької*

Підписано до друку 15.09.2013. Формат 60x84/16. Папір офсетний.  
Гарнітура Times. Умовн. друк. арк. 23,25. Умовн. фарбо-відб. 23,25.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»  
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного  
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції  
ДК №424 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С.Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002  
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008  
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48  
*office@bohdan-books.com*  
*www.bohdan-books.com*

ISBN 978-966-10-2698-7



9 789661 026987